

**INSTITUTIONEN FÖR PEDAGOGIK OCH
SPECIALPEDAGOGIK**

”SOFFA, MJUKA KuddAR OCH MASSOR AV BÖCKER.”

Dokumentation av utvecklingsarbetet om en
miljöförändring på vår förskola

Carina Söderman

Kurs: Kvalitetsarbete genom aktionsforskning (PDA107)
Nivå: Avancerad nivå
Termin/år: Ht/Vt/2014-2015

Innehållsförteckning

Inledning	2
Vår förskola	2
Systematisk dokumentation	2
Område för aktionsforskning	3
Kartläggning	3
Läsmiljön före ändringen	4
Frågeställning	4
Aktioner	5
Aktion nr.1	5
Aktion nr.2	5
Aktion nr.3	6
Att följa processen systematiskt med hjälp av verktyg	6
Boksamtal	6
Miljöförändringen	6
Intervju	7
Loggbok	7
Observationsschema	8
Resultat och analys	8
Barns lärande	8
Barns inflytande	9
Analys av materialet	10
Reflektion	11
Utvecklingen av förändringsarbetet	11
Utvecklingen av mig själv i min profession och det systematiska kvalitetsarbetet	11
Referenslista	13
Bilaga	14

Inledning

Jag fick möjligheten att få börja studera aktionsforskning och såg detta som en stor möjlighet för utvecklingen av vårt arbete på förskolan men även som förmån att få utvecklas som lärare. Jag kände mig dock lite nervös att ta mig an detta då jag precis, samma månad som kursen började, kom tillbaka från 14 månaders föräldraledighet. Hur skulle det gå med allt? Tiden, fritiden, jobbet? Men nu i efterhand har jag insett att med engagemang och vilja klarar man det mesta och kursen har gett mig en hel del som lärare och jag hoppas på att kunna föra vidare mina kunskaper till mina kollegor.

Vår förskola

Förskolan jag arbetar på ligger i ett lugnt villaområde på västkusten, söder om stadskärnan. På förskolan har vi barn i alla åldrar, ett till sex år och de är 18 till antalet, sju flickor och elva pojkar. På förskolan finns det barn av olika etniska bakgrunder och olika modersmål. Lokalen är en friliggande villa med tillhörande gård för utevistelse. Vi har nära till skog och hav som vi gärna promenerar till. Inomhus är lokalen uppdelad i fyra rum, ett större rum och tre mindre rum. Varav ett är vår ateljé, det andra är ett rum som ska efterlikna en hemmiljö med kokvrå, säng och utklädningskläder och det tredje är ett rum med mycket byggmaterial som mjuka och hårda klossar, tågbanda, plastdjur samt annat konstruktions material. Det sista och fjärde rummet är där vi sitter och äter lunch och även har en del material som pussel, lego, spel, pärlor och vår läshörna med böcker och en soffa att sitta i.

Vi är tre förskollärare, som alla arbetar heltid. Vi gör alla samma saker i den vardagliga verksamheten som att äta frukost, lunch och mellanmål med barnen. Hålla i samlingar, läggning av barn, läsvisa med barnen, arbetar i grupper och allt annat som hör yrket till. Vi har ansvar för varsin åldersgrupp indelade på ett till två år, tre till fyra år och den tredje gruppen är fem- och sexåringarna. I dessa grupper arbetar vi med det gemensamma temat som vi lärare har valt utifrån barnens intresse. Vi har valt att dela upp barnen i tre mindre grupper då åldersspannet mellan ett och fem år känns för stort för att kunna arbeta på ett sätt i gruppen där vi kan utmana alla barn utefter deras egen förmåga och samtidigt kunna ge dem den tid de behöver.

Systematisk dokumentation

Vi dokumenterar barnens utveckling i ett veckobrev som skickas ut till föräldrarna varje vecka. Vi dokumenterar även till ”väggen” i hallen och den dokumentationen sätts in i pärmar som finns tillgängliga för föräldrar och barn när de kommer in i hallen. Vi har valt att visa dokumentationen som sker i våra respektive grupper.

Vi använder oss av kamera, Ipad, papper och penna. Detta gör vi ofta tillsammans med barnen för att få dem delaktiga och i största möjliga mån kunna tillgodose deras behov. Enligt Skolverket (2010, s.12) ska förskolan ”sträva efter att varje barn utvecklar sin förmåga att uttrycka sina tankar och åsikter och därmed få möjlighet att påverka sin situation.” Genom att

de får vara delaktiga i dokumentationen har de även möjlighet att påverka sin situation i enlighet med Läroplanen.

Dokumentationen använder vi även när vi gör våra kvalitetsredovisningar som ett underlag för att se om vi uppfyllt våra uppsatta mål. Dokumentationen används även på så vis att föräldrarna kan ta del av vår verksamhet och tillsammans med barnen prata om den då den är lättillgänglig för dem i hallen. Det gör att de får en möjlighet att vara mer delaktiga i verksamheten och har möjlighet att påverka den då de ser vad vi arbetar med. Pärmarna används även av oss lärare då vi kan sätta oss med barnen och pärmarna och reflektera över vad vi arbetat med vid tidigare tillfällen samt hur vi ska arbeta vidare.

Vi har kvalitetsplaneringar en gång i månaden som är mellan klockan 9.00–16.00. Den som öppnar är där och möter kvalitetsteamet och den som stänger åker tillbaka och löser av dem. På kvalitetsplaneringen arbetar vi med vårt systematiska kvalitetsarbete. Vi pratar om allt som rör verksamheten som hur det gått i grupperna, hur vi kan förbättra vissa saker som vi upplever behöver ändras på, var vi ligger i arbetet i förhållande till vårt mål och mycket annat. Vi har en ny, mycket engagerad förskolechef som är delaktig genom möten såsom APT och kvalitetsplaneringar. På våra möten ställer vår chef utmanande och pedagogiska frågor vilket är mycket uppmuntrande och inspirerande. När möjlighet finns kommer vår chef ut till arbetsplatsen vilket är cirka en gång i veckan för att vara med i verksamheten, för att se hur vi har det och för att kunna ge oss ”feedback”, inspiration samt få en inblick i den pedagogiska verksamheten. Vårt mål tillsammans, med chefen, är att förbättra lärmiljön på förskolan för att kunna inspirera barnen ännu mer i deras lärande.

Förutom målen från Läroplanen (Skolverket, 2011) som är det dokument vi användes oss mest av, arbetar vi även med kommunens mål (Varbergs kommun, 2014) med fokus på ”Tillsammans skapar vi en lärandeorganisation” där lärmiljön är fokus på vår förskola samt med likabehandlingsplanen och såklart skollagen.

Område för aktionsforskning

Vi valde att aktionsforska kring läsmiljön för barnen på vår förskola och detta genom att göra om ett rum till en inspirerande läsmiljö. Vi upplevde att barnen inte hade någon möjlighet att sätta sig i en lugn, rogivande och inspirerande miljö som inbjuder till upptäckande av böcker. Detta fick vi bevisat för oss då böckerna vi har oftast låg utslängda på golvet, barnen trampade på dem och det var väldigt få barn som verkligen satt ner med böcker och bläddrade i dem. Vi lärare ville även uppmärksamma språket, vilket böcker är en perfekt inspiration till. Att läsa böcker för barn, samt att barnen själva kan ta böcker och sätta sig och bläddra i kan ge en ökad lust och inspiration för att kunna fördjupa sina kunskaper för språket.

Då vi inte arbetat med aktionsforskning tidigare på förskolan, för att ingen av oss lärare har den kunskapen sen innan, valde vi att välja ett område som för oss skulle bli ett konkret sätt att se en förändring. Att göra en miljöförändring gör att vi tydligt kan se den fysiska förändringen samt att det upplevs som en bra förändring att dokumentera på ett systematiskt sätt.

Kartläggning

Vi har valt att undersöka läsmiljön på vår förskola, detta för att vi upplevde att den miljön var oinspirerande för barnen och det behövde vi ändra på. Vi tror att ett ökat intresse för böcker leder till ett ökat språkintresse vilket är ett av målen på vår förskola. Språket är av stor vikt för att barnen ska kunna förvärva sig erfarenheter, kunskaper och inspiration i den övriga verksamheten och det är vårt uppdrag som förskollärare att ordna detta.

Läsmiljön före ändringen

Som miljön såg ut var den väldigt tråkig och oinspirerande. Vi hade en soffa som stod i det största rummet, rummet som alla barn kommer in i först när de kommer till förskolan. Jämte soffan stod en låda med ett 30-tal böcker och på väggen fanns det två hyllor med böcker på som skulle synliggöra tillgången av litteratur på förskolan, dessa hyllor användes dock inte så ofta då de böckerna slängdes ner i lådan med de andra. Eftersom detta rum är entrén för barnen in på förskolan blir det ofta väldigt mycket aktivitet och ibland lite högljutt i det rummet. Även mycket av vårt material som spel, lego, doktorsväska med mera står i det rummet vilket gör att det naturligt samlas många barn där. Det gör att miljön inte var inbjudande till att sätta sig ner och bläddra i böcker eller att vi lärare sattes oss ner och läste med barnen i den utsträckning vi skulle velat.

Ett av våra två mål på förskolan är att: Öka barnens ordförråd och ordförståelse samt, stärka deras självkänsla inom språket. Det målet grundar sig i följande mål från Läroplanen (Skolverket, 2010, s.10) ”Förskolan ska sträva efter att varje barn utvecklar nyanserat talspråk, ordförråd och begrepp samt sin förmåga att leka med ord, berätta, uttrycka tankar, ställa frågor, argumentera och kommunicera med andra.” Detta ligger till grund för vårt val av område och är något vi anser vara viktigt. Vi har nu barn på förskolan som har svenska som andra språk samt en stor andel barn som är i språnget att lära sig prata och upplever därför att fokus bör ligga på språket. Genom att vi ger barnen på förskolan en möjlighet att öka sitt intresse för böcker, genom att skapa en god läsmiljö, kan vi således öka deras självkänsla för det svenska språket och på så vis öka deras ordförståelse och ordförråd.

Vi har genomfört en intervju (se bilaga 1) med sex stycken barn för att höra med dem vad de tyckte om läsmiljön innan förändringen. Detta gjorde vi för att kunna involvera dem i förändringen av deras vardagsmiljö. Att vi intervjuat dem gjorde även att vi kunde, i den mån det gick, anpassa miljön efter vad de efterfrågade, som t.ex. mjuka kuddar, en soffa m.m. och på så sätt fick de vara delaktiga och fick inflytande över lärmiljön på förskolan, vilket är ett av våra många uppdrag som förskollärare. I Läroplanen (Skolverket, 2010, s.12) kan man läsa följande: ”Förskolan ska sträva efter att varje barn: utvecklar sin förmåga att uttrycka tankar och åsikter och därmed får möjlighet att påverka sin situation” samt ”utvecklar sin förmåga att förstå och att handla efter demokratiska principer genom att få delta i olika former av samarbete och beslutsfattande.” Detta visar på att barns inflytande och åsikter ska tas i hänsyn och genom vår intervju fick vi ta del av barnens tankar och önskingar och tog till vara på dessa när rummet förvandlades. Genom barnens inflytande hoppas vi lärare på att det ska inspirera dem ytterligare när det kommer till att de ska få ett intresse kring böcker.

Frågeställning

Frågeställningen vi valt att aktionsforska kring är: *Hur kan vi lärare få barnen intresserade av böcker?*

Aktioner

När inskolningarna var klara satte vi oss ner i arbetslaget och diskuterade, utifrån vårens kvalitetsredovisning, vad vi skulle lägga fokus på detta år. Vi kom fram till att språket var viktigt och bestämde oss för att vägen dit skulle gå via böcker. När vi observerade barngruppen såg vi att de inte riktigt hade ro i förskolemiljön att sätta sig ner och bläddra/utforska böcker. Oftast tog de en bok satte sig ner en väldigt kort stund och sen bara slängde iväg den. De trampade även på dem ofta och det var sällan de lade tillbaka böckerna i hylla. Det fick oss att vilja förändra ett helt rum för att försöka inspirera barnen och få dem att upptäcka lusten för böcker. Vårt val att förändra ett helt rum kändes nödvändigt då läsmiljön på förskolan inte alls varit inbjudande och inspirerande. Det har varit svårt för oss lärare att sätta oss ner och läsa med barnen men även svårt för barnen att sätta sig ner och få ro.

Aktion nr. 1

Första aktionen vi genomförde var ett boksamtal. Vi valde att ha samtalet med de äldsta barnen, samma barn som vi intervjuade inför detta arbete, som är fem år gamla då de är den grupp som är bäst på att uttrycka sig samt att vi inte ville ha en för stor grupp på en och samma gång då det kan vara svårt att höra vad alla barn säger. Vi satt i cirka 15 minuter och pratade vilket kändes som en bra tid för att barnen höll sig fokuserade på frågorna och svävade inte ut i andra samtal. Vi pratade om vad barnen tyckte var en bra läsmiljö och hur de ville att rummet skulle utformas för att få till en härlig och inspirerande läsmiljö. Den lärare som hade samtalet förde anteckningar över vad barnen sa och på så vis fick vi ett underlag som låg till grund för hur vi genomförde aktion nummer två.

Aktion nr. 2

Efter att vi i arbetslaget hade läst och pratat genom barnens kommentarer och förslag på hur vi kunde ändra läsmiljön bestämde vi oss för att ändra möbleringen i ett rum. Vi tog ut alla saker som fanns i det valda rummet som kokvrå, utklädningskläder med mera. Istället tog vi in en soffa och ställde den mot väggen, lite kuddar att ha i soffan och ordnade med lite mysig belysning i form av ljusslingor i fönstret och en golvlampa i rummet. Vi fick även upp gardiner och klädde in en del av taket och väggarna i tyg vilket gav en lite mer ombonad, mysigare känsla samt att det fungerar som ljudabsorbenter vilket är bra i ett rum där barnen ska få ro att läsa. Vi valde att sätta in en cd-spelare för att det även skulle vara möjligt att lyssna på sagor och på så sätt tillgodose sig handlingar i böcker även om barnet själv inte kan läsa. Två bokhyllor med böcker ställdes in i rummet och ett lågt bord med fyra stolar där fler barn samtidigt kunde få möjlighet att sitta runt en bok och titta i den. Självklart ställde vi in massor av böcker, av ett stort urval där allt från fakta böcker till skönlitterära böcker fanns i rummet. Böckerna riktade sig till barn i åldrarna ett till och med sex år vilket gjorde att det fanns böcker i rummet för att locka alla åldrar. De placerades på ställen där barnen lätt kan nå

och se dem för att skapa en enkel tillgång av böcker för barnen. Damberg, Nilsson, Ohlsson (2013) skriver att en viktig förutsättning för att ett litteraturintresse i förskolan ska skapas krävs det en riklig och lättillgänglig tillgång till böcker för barnen samt att de är av ett brett urval. Pramling-Samuelsson och Sheridan (1999, s.89) skriver även att ”Miljön sänder nämligen ut ett budskap om vad som förväntas ske i den pedagogiska verksamheten och därför ska den pedagogiska miljön vara utformad på ett sådant sätt att barns lärande både underlättas, stimuleras och utmanas.” Genom att vi lärare ändrar om rummet och på bästa möjliga sätt skapar en stimulerande miljö kring böcker kan vi öka barnens intresse och lärande kring detta. Även att vi ställer frågor kring de böcker som vi läser ger barnen en möjlighet att ta till sig böckerna.

Aktion nr. 3

Den sista aktionen vi har genomfört är en till intervju med samma barn som vi gjorde tidigare under kartläggningen. Samma frågor ställdes för att vi skulle kunna se om förändringen av miljön på förskolan har fått barnen intresserade av böcker.

Att följa processen systematiskt med hjälp av verktyg

Vi valde att göra tre olika aktioner och använda oss av fyra olika verktyg. Valet av dessa gjorde vi då vi vill få den största möjliga kunskapen om arbetet kring utvecklingen på förskolan. Att använda sig av fler verktyg, precis som Eidevald (2013, s.77) skriver ”En mångfald av metoder är att föredra.” kan ge en större förståelse och kunskap om verksamheten så att vi kan förbättra den på bästa möjliga sätt för barnen.

Boksamtal

Valet av boksamtal som aktion kändes väldigt naturligt då vårt arbete med aktionsforskning handlar om hur vi ska få barnen intresserade av böcker. Det är ett bra forum för barnen att få möjlighet att uttrycka sina åsikter och även höra vad de andra barnen tycker, vilket är ett av många mål i Läroplanen (Skolverket, 2010, s.10) där vi kan läsa följande: ”Förskolan ska sträva efter att varje barn utvecklar sin förmåga att lyssna, reflektera och ge uttryck för egna uppfattningar och försöker förstå andras perspektiv.” I enlighet med vad Rönnerman, K. (2012) skriver kan samtal med barn ge dem en möjlighet att uttrycka sina åsikter och erfarenheter och på så sätt få möjlighet att påverka sin lärmiljö.

Med hjälp av samtalet kunde vi lärare få reda på vad barnen ville ha för att få en bra läsmiljö och på så sätt fick de inflytande över förskolan och vi lärare hjälpte dem att ordna det. Vi diskuterade vad/om vi kunde ordna det barnen ville? Kan vi fixa en lugnare miljö? Går det att ordna en mysigare belysning? Kanske några kuddar som man kan mysa upp sig i går att ordna?

Miljöförändringen

Att genomföra en miljöförändring och möblera om ett helt rum kom på tal när vi började ”brainstorma” om vilka förändringar som vi kunde göra på förskolan för att böckerna skulle

kunna intressera barnen. Genom att barnen fick vara med och uttrycka sina önskemål kring rummets utformning ledde det till att vi lärare kunde bemöta deras önskemål och på så sätt var barnen delaktiga och fick inflytande i förändringen. Enligt Skollagen (SFS 2010:800) kapitel 4 § 9 står följande ”Barn och elever ska ges inflytande över utbildningen. De ska fortlöpande stimuleras att ta aktiv del i arbetet med att vidareutveckla utbildningen och hållas informerade i frågor som rör dem.” Detta var för oss självklart att barnens inflytande skulle vara en del i förändringsarbetet eftersom det är dem som ska vistas på förskolan till största delen av deras dagar.

Vi lärare diskuterade huruvida vi skulle kunna tillgodose barnens önskemål. Det var en del praktiska frågor som vi fick diskutera kring och lösa. Några av frågorna var: Kan vi fixa fram lite mysig belysning? Har vi möblerna som behövs? Hur ska vi placera böckerna för att de ska vara lättillgängliga? Efter att sett över möbler och annat som efterfrågats kunde vi bemöta de flesta av barnens önskemål.

Intervju

Att intervjua barn kan vara ganska svårt och tar ganska mycket tid, vilket Björndahl, C. (2002) även skriver om. Att man oftast bara kan intervjua ett fåtal barn kan förstås ge ett sämre underlag men vi kände ändå att vi ville få ett underlag att utgå från, tillsammans med observationsschemat, över hur barnen upplevde rummet. Att intervjua dem med öppna frågor och använda oss av en standardiserad intervjuteknik, som gör att de måste svara med mening istället för bara ett ja eller nej ger oss ett underlag för deras upplevelse av läsmiljön och en mer målande bild av verkligheten. Samt att ett svar som kräver en förklaring i form av en mening är mer beskrivande än ett ja eller nej. Vi valde att intervjua sex stycken barn, både pojkar och flickor, alla barn är fem år gamla.

För att genomföra en bra intervju krävs det övning. Vi genomför inte intervjuer så ofta vilket gjorde att den som intervjuade barnen kände sig lite osäker på hur det skulle gå. Det gick bra men att ha rätt teknik är viktigt och det är något vi lärare behöver öva på för att kunna känna oss säkra med det och även bli bättre på det.

Loggbok

Genom att föra privata loggböcker över kommentarerna som barnen sa i rummet kunde vi höra hur och vad de sa om böcker och läsning. Att höra barnens egna åsikter ger en säker källa för utvärdering om böckerna och dess betydelse för barnen. När vi sedan hade kvalitetsplaneringar satte vi oss ner och delade med oss till varandra vad barnen sagt när vi använt oss av loggboken. Vi valde att använda oss av loggboken på ett spontant sätt, detta för att vi inte har några bestämda tillfällen då barnen är i rummet utan vi har valt att använda rummet under hela dagen vilket gjorde att loggboksskrivandet skedde vid olika tider med olika barn närvarande.

Sättet att observera på här var det ostrukturerade sättet (se Björndahl, C. 2002) utan något slags observationsschema där vi antecknat barnens kommentarer för att sedan kunna analysera dem. Detta bestämde vi oss för då vi inte ville påverka barnen, både medvetet och omedvetet,

i deras diskussioner kring böcker och läsning. Vi har vid fler tillfällen varit med i rummet men utan att ställa frågor eller föra samtal utan mer varit som ”en fluga på väggen”.

Detta sätt att observera kan upplevas som subjektivt men vi valde enbart att citera barnen vilket gör att våra egna värderingar och åsikter inte tas i beaktande såsom ett sporadiskt loggboksförande med reflektioner kan göras. Därav känns detta sätt högst tillförlitligt inför analysen av resultatet.

Observationsschema

Under tiden för våra aktioner använde vi oss även av verktyget observationsschema. Detta sätt på väggen, jämte dörren in till rummet där miljöförändringen skett, som vi lärare fyllde i. Detta gjorde vi för att få en strukturerad observation, se Björndal (2002). Tanken var att det skulle vara ett schema där vi på ett snabbt sätt kunde fylla i vad vi såg. Frågorna som fanns med på observationsschemat var:

- Vilka barn vistas i rummet?
- Hur ofta är de där?

På så sätt kunde vi få en överblick av barnens intresse av rummet med böcker, utifrån våra kriterier. För att fylla i schemat hade vi kriteriet att barnen var tvungna att ta fram en bok och sätta sig och bläddra i den eller be oss komma och läsa för dem.

Vi valde att observera barnen under tre veckors tid, vilket vi lärare tyckte var en rimlig och tillräckligt lång tid för att kunna få ett trovärdigt utfall i studien. Resultatet har vi lärare sedan studerat och diskuterat kring och kommit fram till en del olika slutsatser och funderingar att ta ställning till.

Resultat och analys

Barns lärande

De insamlade loggboksanteckningarna har gett oss ett underlag för barns lärande om böcker och hur de pratar om dem. Innan miljöförändringen pratade barnen sällan om böckerna de valde och valde ofta böcker på måfå. Efter förändringen har vi fått tagit del av barnens uttryck kring böcker och kan se att intresset för dem har ökat. Barnens hantering av böcker innan vi började vårt aktionsforskningsprojekt var att de tog en bok, bläddrade i den och sen slängde iväg den. Det var väldigt ofta som vi fick tala om för barnen var de skulle lägga böckerna och hur de skulle hanteras. De hade inte mycket respekt för dem utan gick även på dem ofta, detta förändrades då vi gjorde om läsmiljö för dem. Efter miljöförändringen har barnen blivit mycket bättre på att hantera böckerna, nu ligger de på sin plats betydligt mer ofta än innan och att de går på dem har vi inte sett sen vi förändrade miljön. Nedan följer två exempel tagna från loggböckerna som visar på ett ökat intresse av böcker. Med hänsyn till barnen är namnen fiktiva.

<p>Lisa: "Jag vill läsa Blorpan!"</p> <p>Pelle: "Varför då?"</p> <p>Lisa: "För den är så himla bra!"</p>	<p>Här kan man tydligt se att Lisa har hunnit tillgodose sig historien. Hon har fått möjlighet att ta sig an den och kan förmedla detta med stor inspiration och entusiasm till Pelle. Hon kan motivera för Pelle varför de borde läsa den, vilket visar på stort intresse. Förhoppningsvis kan det inspirera honom till att ta sig an böcker mer och öka hans intresse för dem.</p>
--	--

Exempel 2

<p>Kajsa: "Kan vi läsa en bok?"</p> <p>Lärare: "Jag måste bara göra klart frukosten först, sen kan vi läsa."</p> <p>Kajsa: "Bra, för jag tycker att vi har ett så bra rum nu. Nu kan jag sitta där och läsa böcker ofta!"</p> <p>Lärare: "Vad kul! Varför tycker du det?"</p> <p>Kajsa: "För nu kan jag stänga dörren, så det är roligare att läsa nu. Jag gör det oftare. Det är så mysigt att sitta där i soffan, det är bara så bra!"</p>	<p>Här talar Kajsa om för läraren att rummet gett henne en bättre förutsättning för att kunna läsa och just därför har hon också börjat göra det och gillar det mer nu än innan. Vi kan tydligt se att en inspirerande miljö leder till ett ökat intresse.</p>
--	--

Sammanfattningsvis kan vi konstatera att barnen lärt sig respektera böcker och i och med det kan vi dra slutsatsen att intresset för böcker har ökat. De har även lärt sig att prata om böckerna på ett sätt där handlingen av boken är i fokus istället för att de vill läsa en bok enbart för att bilderna är fina. Att de har större respekt för böckerna visar även på ett större intresse då de är mer rädda om dem och faktiskt bryr sig om dem. Samt att miljön är inspirerande för dem vilket i sin tur leder till ett intresse kring böcker.

Barns inflytande

Vi valde att förändra miljön i ett rum på förskolan då vi genom ett boksamtal med barnen upptäckte att miljön för att kunna sätta sig ner och läsa inte var stimulerande nog. Samtalet höll på i cirka 15 minuter vilket tyder på att läsmiljön var viktig även för barnen då de kunde hålla fokus under ett sådant långt samtal. Deras kommentarer var av den karaktären att vi kunde förstå att intresset för denna förändring var stor. Vi fick förslag på förändringar som barnen ville att vi skulle genomföra och dessa skrev vi ner för att se vad barnen tyckte var viktigast. Som Kragh-Müller, Ørsted Andersen & Veje Hvitved (2012) skriver är lärmiljön en komplex del av förskolan, den rymmer både fysiska och sociala faktorer som hör ett visst

tema till. Genom att vi lärare väljer de material i rummet som vi vill ska spegla ett visst ämne kan det ha en positiv inverkan på lärandet hos barnen kring det ämnet eller temat.

Vi kunde se att några förslag kom flera gånger och då förstå det som att vissa saker var av större betydelse för barnen än andra. Vi valde att prioritera de mest frekvent förekommande förslagen då alla förslag inte var genomförbara. De förslag som var mest frekventa var att ”det skulle vara lugnt”, ”soffa”, ”mysigt ljus”, ”mjuka kuddar” och ”massor av böcker”. För oss lärare var barnens inflytande viktigt då de är de som ska vistas i miljön och ska kunna skapa sig ett lärande i det rummet. Att ta hänsyn till barnens åsikter är av stor vikt då precis som Eva Johansson & Ingrid Pramling Samuelsson (2003) hänvisar till Säljö, R. (2000) att ”Det finns inte ett enda koncept som talat om hur den pedagogiska miljön ska se ut. Vi måste utgå från just de barn och den barngrupp som ska vistas i den här miljön”.

Analys av materialet

Efter förändringen av rummet satte vi upp ett observationsschema för att kunna se om barnen blivit intresserade av böcker, baserat på de två punkter vi lärare kommit överrens om. De två punkterna var att för att få sätta ett streck på schemat var barnet tvunget att sitta och bläddra/läsa en bok samt hur ofta de var där. Vad vi kunde se var att det fanns ett stort intresse hos barnen för böcker då de ofta satt och bläddrade/läste i böcker. Ett väldigt intressant mönster som vi kunde läsa av från observationsschemat var att ju mer tid på förskolan ju större intresse för böcker fanns det, utifrån våra kriterier. De barn som var på förskolan långa och fler dagar i veckan befann sig oftare inne i rummet än de som hade kortare och färre dagar. Baserat på detta resultat kan vi lärare dra slutsatsen att vi måste inspirera de barn som inte är på förskolan lika ofta till att sätta sig och läsa eller bli lästa för. Det gav oss också bevis för att vi kanske behöver ändra om i vår vardagliga planering för att ge de barnen större möjligheter att kunna intressera sig för böcker.

Materialet vi fick fram genom intervjuerna sammanställde vi i en tabell där vi kunde avläsa vad som sas innan respektive efter miljöförändringen. Vi kategoriserade upp svaren i negativa respektive positiva på de båda intervjuerna och med hjälp av det kunde vi se vilken lärmiljö som var den mest uppskattade av barnen. Vi kunde även se hur deras intresse för böcker var baserat på deras egna kommentarer.

Innan miljöförändring	Efter miljöförändring
En liten andel av de tillfrågade barnen sa att de gillade att läsa böcker.	Alla av de tillfrågade barnen sa att de gillade att läsa böcker.
En stor andel av de tillfrågade barnen sa att de brukade sätta sig och läsa böcker men att det <u>inte fanns något bra med läsmiljön</u> som de hade till förfogande.	Alla de tillfrågade barnen sa att de brukade sätta sig och läsa böcker. Barnen uttryckte sig som att ”jag gillar att läsa nu”, ”att bläddra själv det tycker jag är kul”, ”härligt att kunna höra och lyssna på böcker nu”.

<p>Alla av de tillfrågade barnen svarade att <u>inget var bra med läsmiljön</u> som den såg ut innan. Enligt barnen var det ”inte mysigt att sitta där”, ”det låter så mycket”, ”svårt att läsa där för det är så stökigt”, ”svårt att se böckerna”.</p>	<p>Alla av de tillfrågade barnen sa att rummet <u>var bra efter ändringen</u>. ”nu kan jag sitta i soffan och läsa”, ”man ser böckerna nu och det är bra”, ”ljuset är bra” var några av de kommentarerna som barnen sa.</p>
<p>Alla av de tillfrågade barnen sa att de <u>ville ändra på läsmiljön</u> och gav även förslag på hur vi skulle kunna gå tillväga.</p>	<p>Alla av de tillfrågade barnen tyckte att miljön var <u>bra och inget behövdes ändras</u>. Kommentarer från barnen var: ”nu kan man stänga och få lugna och ro”, ”att böckerna syns”, ”att man kan läsa nu”.</p>

Baserat på barnens kommentarer och resultatet av analysen kan vi konstatera att förändringen var till det positiva för barnen. Barnens kommentarer under intervjuerna var av sådan karaktär att vi lärare kan dra slutsatsen av att miljöförändringen var bra och nödvändig för att kunna väcka barnens intresse kring böcker. Att vi skulle få ett sådant bra utfall av aktionerna hade vi nog inte trott men det var positivt och inspirerande. Vi kunde se att barnen pratade om miljön och att de faktiskt gillade att läsa efter aktionerna istället för som innan då böckerna inte togs om hand ordentligt och miljön var oinspirerande.

Reflektion

Utvecklingen av förändringsarbetet

I vårt arbete med aktionsforskning har det uppkommit många positiva effekter men en av dem som utmärkte sig mest var barns inflytande. Vi har alltid arbetat med att barnen ska få vara delaktiga och har inflytande, det är en självklar del i vårt uppdrag som lärare och på vår förskola, dock har vi inte insett hur stor del de faktiskt haft förrän vi började med aktionsforskningen. Precis som Sheridan, S. & Pramling-Samuelsson, I. (2009) skriver har vi genom olika möjligheter som intervjuer och boksamtal gett barnen en möjlighet att påverka sitt inflytande i vardagen på förskolan vilket även ger oss lärare en styrka i vår planering då den ska utgå från barnen och deras intressen/önskan.

I efterhand kunde vi dock märka att förändrar vi en miljö måste en annan miljö på förskolan ändras då vi fick flytta på möbler från olika rum, ta in fler möbler än vad det varit i detta rum innan. Det gjorde att vi nu fått ett rum som vi inte kan möblera riktigt som vi vill men vi jobbar på med det för att utveckla det. Ytterligare ett dilemma som vi lärare upplever det är att vi inte hade något observationsschema från innan miljöförändringen, vilket gör att vi inte har det materialet att jämföra med. Dock upplever vi att vi fått in mycket övrigt material och med hjälp av det kan vi sammanfatta att intresset för böcker har uppkommit hos barnen och nu är det upp till oss lärare att fortsätta inspirera och utmana kring det. Vi anser att genom att skapa ett rum, där barnen faktiskt kan, om de vill, stänga om sig bidrar till att barnens intresse för böcker uppmuntras. Det genom att de som är sugna i lugn och ro kan leta runt och bläddra i böcker utan att bli störda av den övriga verksamheten. Genom att vi skapat en miljö där fokus är på böcker blir vi lärare, precis som barnen, inspirerade av dem och det ökar vår

användning av böcker i verksamheten och blir en mer naturlig del i den som ”smittar” av sig på barnen.

Utvecklingen av mig själv i min profession och det systematiska kvalitetsarbetet

I början kändes aktionsforskning som något krångligt och helt oförståeligt, men jag var väldigt sugen på att anta utmaningen och tillfället att få förkovra mig. I min privata loggbok läste jag följande anteckning som jag hade skrivit efter vårt första handledningstillfälle (3/10-14): ”Oj vad det är mycket att göra, undra hur jag ska fixa detta?!” Precis så kände jag och det har varit en resa där jag lärt mig väldigt mycket. Inte bara om aktionsforskning utan även om vårt arbetssätt på arbetsplatsen och mig själv som lärare.

Jag har fått möjligheten att reflektera, inte bara om arbetslagets sätt att arbeta, utan mitt egna och känner att jag faktiskt blivit en bättre lärare under denna kurs. Jag har lärt mig reflektera och på ett systematiskt sätt dokumentera verksamheten på ett sådant sätt att det utgår från barnen mer än vad det gjorde innan. Jag tycker att jag lärt mig vara kritisk och faktiskt inte ”sväva” ut lika mycket utan hålla mer fokus på vad det var som skulle undersökas. Att återgå till frågan som är i fokus hela tiden och inte tappa den.

En reflektion som vi i arbetslaget gjort är att vi tillsammans hade behövt en introduktion om vad aktionsforskning är. Det var svårt för mig i början att förmedla vad det var till mina kollegor när jag själv inte riktigt hade förstått det, än svårare för dem att förstå mig då de inte har läst det tidigare. Aktionsforskningen fick mig att inse att vi som arbetslag jobbade väldigt bra men att vi var bristfälliga när det kom till det systematiska kvalitetsarbetet och förankringen till aktuell forskning. Som Nylund, Sandback, Wilhelmsson och Rönnerman (2010) skriver är aktionsforskning ett möte mellan praktiken och forskningen, inget som enbart baseras på egna erfarenheter vilket vi nu arbetar efter. Vi har även blivit bättre på att utvärdera, dokumentera med hjälp av olika verktyg och reflektera systematiskt tillsammans kring de områden vi valt att fokusera på, vilket vi i sin tur kommer att öka kvalitén på vår förskola och det tack vare aktionsforskningen. Som Rönnerman, K. (2012) skriver krävs det att man tillsammans reflekterar och analyserar den information man får in och att man som arbetslag gör det tillsammans och inte enskilt. Gör man detta påverkar det hur hela arbetet på förskolan fungerar och på så vis kan vi förbättra hela vår verksamhet.

Som ett annat led i förbättringen håller vi just nu på att arbeta fram ett arbetssätt som passar för oss på arbetsplatsen att arbeta med aktionsforskningen även i framtiden. Vi har behövt göra det till vårt egna sätt och jag känner att vi är på god väg. Det tar såklart en tid att få till ett nytt arbetssätt men jag hoppas och tror att vi alla är överrens att när vi väl får till det kommer vi att kunna ge barnen de bästa förutsättningarna för att kunna utveckla sitt lärande på bästa möjliga sätt!

Referenslista

Björndal, Cato R., (2002). *Det värderande ögat. Observation, utvärdering och utveckling i undervisning och handledning*. Stockholm: Liber AB.

Damber, U., Nilsson, J., & Ohlsson, C. (2013). *Litteraturläsning i förskolan*. Lund: Studentlitteratur.

Eidevald, C. (2013) *Systematiska analyser för utvärdering och utveckling i förskolan: –Hallå, hur gör man?* Stockholm: Liber.

Johansson, E. & Pramling-Samuelsson, I. (red.) (2003) *"Förskolan – barns första skola!"* Lund: Författarna och Studentlitteratur.

Kragh-Müller, Ørsted Andersen & Veje Hvitved (red.) (2012) *"Goda lärmiljöer för barn"*. Lund: Studentlitteratur AB.

Nylund, M., Sandback, C. Wilhelmsson, B., & Rönnerman, K. (2010). *Aktionsforskning i förskolan – trots att schemat är fullt*. Stockholm: Lärarförbundets förlag.

Pramling-Samuelsson, I., & Sheridan, Sonja. (1999). *Lärandets grogrund*. Lund: Studentlitteratur.

Rönnerman, K. (2012). *Aktionsforskning i praktiken – förskola och skola på vetenskaplig grund*. Lund: Studentlitteratur AB.

SFS 2010:800. Skollag. Stockholm: Utbildningsdepartementet.

Sheridan, S. & Pramling-Samuelsson, I. (2009) *Barns lärande –Fokus i kvalitetsarbete*. Stockholm: Liber.

Skolverket. (2011). *Läroplan för förskolan Lpfö98, reviderad (2010)*. Stockholm.

Varbergs kommun. (2014) *Plattform för Varbergs förskolor*. Varbergs barn och utbildningsförvaltning.

Bilagor

Bilaga 1. Intervju med barnen.

1. Gillar du att titta i och lyssna på böcker? Varför?
2. Brukar du sätta dig och titta i böcker?
3. Vad är bra och vad är dåligt med det stället?
4. Vad skulle du vilja ändra på med det stället?